

ЧОРНОМОРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ПЕТРА МОГИЛИ

ШЕБУРЕНКОВА ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 82 (73) (043.5) Ш36

**ПОЕТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО МІФУ
В РОМАННІЙ ТВОРЧОСТІ ПОЛА ОСТЕРА**

10.01.04 – література зарубіжних країн

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

МИКОЛАЇВ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі теорії та історії світової літератури імені професора В. І. Фесенко Київського національного лінгвістичного університету.

Науковий керівник – доктор філологічних наук, професор
Висоцька Наталія Олександрівна
Київський національний лінгвістичний університет,
завідувач кафедри теорії та історії світової
літератури імені професора В. І. Фесенко.

Офіційні опоненти: доктор філологічних наук, професор
Михед Тетяна Василівна
Київський національний
університет імені Тараса Шевченка,
професор кафедри зарубіжної літератури;

кандидат філологічних наук, доцент
Криницька Наталія Ігорівна
Полтавський національний педагогічний
університет ім. В. Г. Короленка,
завідувач кафедри англійської філології.

Захист відбудеться 16 травня 2016 р. о 10.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 38.053.04 Чорноморського державного університету ім. Петра Могили (54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10).

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Чорноморського державного університету ім. Петра Могили за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.

Автореферат розісланий 14 квітня 2016 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. О. Старшова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Масштабні зміни у поступі цивілізації і культури, процеси глобалізації, етнонаціональних перетворень, що відбуваються у світі, зумовили актуалізацію міфу і міфології в різних сферах життя та суспільства. На рубежі століть помітною залишається тенденція звернення до міфу у царині художньої літератури, що викликано бажанням авторів дати відповіді на глобальні питання шляхів розвитку людства, охопити й усвідомити складні життєві та історичні феномени. У сучасній літературі відбувається створення нових художніх систем на основі міфу, своєрідної міфопоетики. Оскільки зрушення у картинах світу важко сприймати й пояснювати в межах раціонального світогляду, письменники широко залучають архаїчну, біблійно-християнську, античну міфологію для визначення основ і цінностей національних спільнот, національної ідентичності людини, їхньої трансформації в умовах глобалізації. Водночас художня література сьогодення виступає як складова нової національної міфології. Парадокс полягає в тому, що у постіндустріальному, інформаційному суспільстві посилюється тяжіння до міфотворчості і потреба у міфах, за допомогою яких пояснюються складні культурні, соціальні і політичні процеси.

Відмирання в американському соціумі сталих традиційних норм, канонів та стандартів життя і перехід до нових, часто ще чітко не визначених людських взаємин породжують численні літературні рефлексії, пошуки пояснень змісту і сенсу новацій, що відбуваються.

Звернення відомого американського письменника Пола Остера (нар. 1947 р.) до національного міфічного дискурсу визначається його прагненням знайти відповіді на глобальні питання історичного розвитку Америки, її історичної місії у світовій системі. Другий комплекс питань пов'язаний із намаганням письменника досягнути роль самого міфу у формуванні і розвитку американського суспільства, його соціокультурних засад та цінностей.

Пол Бенджамін Остер – романіст, автор багатьох поетичних збірок, перекладів французької поезії, драматург, сценарист, режисер – належить, без сумніву, до числа найвідоміших сучасних літераторів Америки. Провідне місце у його багатогранній літературній діяльності посідає романна творчість. Саме з появою «Нью-Йоркської трилогії» (1986) починається його успіх і популярність серед читачів і критиків. Трилогія стала програмним твором, який вплинув на подальші літературно-естетичні і філософські пошуки автора в романах 80-90-хх рр.: «У країні останніх речей» (1987), «Храм Місяця» (1989), «Мелодія удачі» (1990), «Левіафан» (1992), «Містер Вертіго» (1994), «Тімбукту» (1999). Поєднання постмодерністських і реалістичних тенденцій, започатковане у трилогії, знайшло своє продовження у романах початку XXI ст.: «Книга ілюзій» (2002), «Ніч Оракула» (2003), «Бруклінські

чудернацтва» (2005), «Мандрівки по скрипторіуму» (2006), «Людина у темряві» (2008).

Актуальність теми зумовлена, перш за все, тим, що дослідження у галузі міфопоетики та неоміфології є одним з пріоритетних напрямків сучасних літературознавчих розвідок. Творчість П. Остера викликає широкий інтерес науковців різних країн, переважна більшість яких зосереджує увагу на вивченні поетики, естетичної і творчої манери митця, варіантів поєднання постмодерністських і реалістичних елементів у його романах. Натомість на узбіччі залишається проблема міфологічної конституенти творів, яка складає серцевину роздумів письменника над долею Америки, її місії у світовій історії, що актуалізує дослідження даного аспекту творчості письменника.

Загальну характеристику творчості П. Остера в контексті американської літератури надано в монографії Р. Руланда і М. Бредбері. В. Марлінг вказав на наявність традицій американського романтизму у творах письменника. П. Брукер, І. Шілон, Б. Мартін наголошували на суто постмодерністському дискурсі творів Остера. Американські дослідники творчості П. Остера А. Расселл, Н. Доусон, С. Елфорд, П. Кіркегард зосередили увагу на питаннях поетики та інтертекстуальності «Нью-Йоркської трилогії», поглядах письменника на місце особистості в американському соціумі.

Переважає більшість європейських авторів також віддає данину дискусії про постмодерністський характер його прози (К. Мілорд, М. Сорапюр, Р. Вернер, С. Сілафф, Ф. Гоффарт).

Російські літературознавці (М. Глостанова, Н. Маньковська, О. Зверев) вказали на оригінальність композиційних рішень у романах письменника, його зв'язок із пуританською літературною традицією і модерністськими новаціями. В дослідженнях В. Пестерева, В. Прозорова, Д. Карслієвої, Ю. Бекузарової, О. Анциферової, Я. Смирнова, М. Бронич переважає вивчення поетики, естетики і творчої манери письменника.

Важливе значення для з'ясування особливостей міфопоетики романів П. Остера мають дослідження українських вчених у царині пуританської та просвітницької традицій, дискурсу романтизму і модернізму в літературі США, літературного канону, мультикультуралізму, взаємодії різних етнічних літературних тенденцій в американській літературі (Т. Денисова, Т. Михед, Н. Висоцька). Водночас, монографічних праць, присвячених творчості П. Остера, у вітчизняній американістиці досі не було.

Зв'язок роботи із науковими програмами. Дисертація виконана на кафедрі теорії та історії світової літератури імені проф. В. І. Фесенко Київського національного лінгвістичного університету в межах науково-дослідної теми «Світова література в історичному зрізі: сучасні підходи та інтерпретації», затвердженої Вченою радою КНЛУ (протокол № 3 від

29 жовтня 2001 року). Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Київського національного лінгвістичного університету (протокол № 4 від 24.11.2008 р.) та на засіданні бюро Наукової ради Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України з проблеми «Класична спадщина та сучасна художня література» (протокол № 4 від 06.12.2011 р.).

Об'єктом дисертаційного дослідження є романи П. Остера «Нью-йоркська трилогія», «Храм Місяця» (1989), «Левіафан» (1992), «Містер Вертіго» (1994), «Книга ілюзій» (2002), «Ніч Оракула» (2003). Такий вибір зумовлений тим, що вони є ключовими для окреслення еволюції і специфіки міфопоетики автора впродовж тривалого творчого періоду, для з'ясування функції і ролі міфології у пошуках національної самоідентифікації в умовах глобалізаційних процесів у світі. Крім того, до розгляду залучено інші романи письменника, його інтерв'ю, нотатки та статті, які сприяють глибшому і точнішому аналізу міфотворчих засад його прози.

Предметом дослідження є міфологічний дискурс романної творчості П. Остера.

Мета роботи – з'ясувати характер міфологічної складової творчості П. Остера як цілісної системи сприйняття Америки, її національної ідентичності в умовах глобалізаційних процесів і постмодерністського світогляду.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення наступних завдань:

- визначити історико-теоретичні та культурологічні засади і складові національної міфології США;
- проаналізувати пуританський міфічний дискурс (пілігримство, архетип пастиря, топос Міста на пагорбі та Едема) у романній творчості П. Остера;
- встановити особливості логоцентричного концепту національної міфології у романах письменника;
- визначити роль міфу про фронтір у романістиці П. Остера;
- з'ясувати специфіку інтерпретації міфу про «американську мрію» в його романах.

Досягнення поставленої мети та вирішення дослідницьких завдань значною мірою визначили **методологію дисертаційного дослідження**. Для з'ясування характеру націєтворення та ролі міфології в цьому процесі використано широкий спектр теоретичних підходів та концепцій, авторами яких є відомі вчені: Е. Ренан, Е. Геллнер, Е. Сміт, Е. Хобсбаум, Б. Андерсон, К. Хюбнер, Е. Балібар, Х. К. Баба, Н. Еліас. Важливе методологічне значення при цьому мають роботи С. Берковича, Р. Вуфнау, Д. Бурстина, Л. Баріца, Р. Дорсона, які безпосередньо займалися проблемами національної міфології США та її відображення в художній літературі.

Визначення поняття, функцій та значення міфів у націєтворенні, а також ролі художньої літератури в міфотворчості здійснено на основі використання різних за своїм спрямуванням інтелектуальних джерел (Дж. Фрезер, Б. Маліновський, Г.-Г. Гадамер, Л. Леві-Брюль, К.-Г. Юнг, Е. Кассіер, Р. Барт, О. Лосєв, М. Бахтін, В. Топоров, Є. Мелетинський, А. Нямцу, М. Мнацканян, О. Михневич).

Теоретичною базою аналізу архетипічного і символічного в міфологічному дискурсі стали роботи К.-Г. Юнга і Н. Фрая. Для визначення архаїчної складової в сучасній міфології використано роботи М. Еліаде.

Для висвітлення специфіки літературної міфотворчості в дисертації використано праці з проблем сучасних етнокультурних процесів, концептуальних ідей «плавильного тигля» та мультикультуралізму (Ч. Тейлор, Т. Денисова, Н. Висоцька).

Одним із основних методів є міфокритичний аналіз тексту романів. З'ясування наратологічних форм трансформації поетики міфу в сучасній літературі і в творчості П. Остера здійснено на основі методів міфопоетики, сформульованих у працях Є. Мелетинського та Р. Барта

Наукова новизна дисертаційної роботи визначається постановкою й вирішенням проблеми, яка досі не була предметом окремого наукового дослідження. В роботі з'ясовано ключові компоненти національної міфологічної складової творчості П. Остера як цілісної системи сприйняття Америки в умовах глобалізаційних процесів і постмодерністського світогляду.

Визначено місце і роль пуританського міфічного дискурсу в літературній творчості П. Остера, його значення для національної ідентифікації; встановлено особливості логоцентричного концепту в національній міфології у романах письменника; з'ясовано специфіку інтерпретації міфу про «американську мрію» в його романах.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що сформульовані в ній положення мають важливе значення для визначення специфіки американської літератури, сучасних національних процесів та явищ, ролі і функцій національної міфології у сучасному американському суспільстві. Встановлено, що незважаючи на деконструкцію традиційних міфів, їхню модернізацію, герої американської літератури у своїх діях, вчинках, світоглядних орієнтирах знаходяться в межах американської міфології. Через складні процеси діалогу з основними постулатами і концептами ранньої міфології, переосмислення, критичне й навіть негативне ставлення до них американське суспільство продовжує зберігати національну ідентичність.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що представлені в ньому результати, положення, висновки і спостереження можуть бути використані у підготовці спеціальних та загальних курсів з

теорії та історії літератури США, культурології. Результати дослідження доцільно врахувати при відборі творів сучасної американської літератури для вивчення у вищих та середніх навчальних закладах.

Апробація дисертації здійснювалась у доповідях і виступах на наукових конференціях та семінарах: «Формування полікультурної мовної особистості в контексті нової парадигми освіти» (Всеукраїнська науково-практична конференція молодих науковців і студентів). Чернігів, 2009 р.; X Міжнародна наукова конференція молодих учених, Київ, 2009 р.; Всеукраїнська наукова конференція «Подорож як літературознавча та культурологічна проблема», Київ, 2009; «Мова. Культура. Комунікація», III-я Всеукраїнська науково-практична конференція, Чернігів, 2009 р.; Дні науки у КНЛУ: Науково-практична конференція «Мова, освіта, культура в контексті Болонських реалій», Київ, 2009 р.; Міжнародна наукова конференція «Наукова спадщина О.О. Потебні в контексті розвитку європейської філологічної думки XIX-XXI ст. (до 175-річчя від дня народження О.О.Потебні)», Харків, 2010 р.; Міжнародна науково-практична конференція «Україна і світ: діалог мов та культур», Київ, 2011; Філософія мови та мова філософії. Міжвузівський семінар, Чернігів, 2014 р.; Міжкультурне спілкування у глобалізованому світі (XI Міжнародна науково-практична конференція), Чернігів, 2014 р.; Всеукраїнська науково-практична конференція «Полілог культур: освітній і культурологічний аспекти», Чернігів, 2015; Суспільні науки: історія, сучасність, майбутнє. Міжнародна науково-практична конференція, Київ, 2015; Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство (II Міжнародна науково-практична конференція), Львів, 2015 р.

Результати та висновки дослідження знайшли відображення у 8 публікаціях, 5 з яких опубліковані у фахових українських та зарубіжних виданнях.

Структура роботи зумовлена специфікою предмета, метою та завданнями дослідження. Вона складається зі вступу, чотирьох розділів, що, у свою чергу поділяються на підрозділи, висновків, списку використаних творів П. Остера та наукової літератури. Обсяг рукопису становить 234 сторінки, у тому числі 192 основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано мету і основні завдання роботи, окреслено стан вивченості проблеми, об'єкт, предмет, методологічні підходи, вказано на наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, наведено відомості щодо апробації роботи та вказано на її зв'язок з науковими програмами і темами.

У **першому розділі «Національна міфологія США: історико-теоретичний та культурологічний аспекти»** розглянуто комплекс

теоретичних питань, пов'язаних із значенням міфології у формуванні американської національної спільноти. У підрозділі **1.1. «Національні міфи та їхня роль у націєтворенні»** показано, що національні міфи відіграють важливу роль у самоідентифікації людини і нації, виконують функції об'єднання, творення спільної колективної пам'яті. Національна міфологія базується на міфах про походження нації та держави, що визначають основний зміст моральних цінностей, формування національного характеру. У цьому контексті окреслено особливості формування національної міфології США, показано вплив таких чинників, як глобалізація, посилення міграційних процесів на сучасну культуру американців.

Простежено, що міфічний дискурс літератури США представлений, перш за все, пуританським субстратом, міфологією фронтиру та міфом про «американську мрію», які містять у собі багатий арсенал концептів та образів, відображають специфіку формування та розвитку американської спільноти, її базові цінності та орієнтири.

У підрозділі **1.2. «Рання національна міфологія США: пуританський субстрат»** дано характеристику образів та концептів пуританського міфу про створення американської держави. На основі праць дослідників пуританської форманти встановлено, що пуританський субстрат функціонував на всіх етапах становлення і розвитку американської держави. У різних інтерпретаціях і варіантах він залишається одним із провідних у сучасному літературному процесі. Його важливими складниками є образи першопоселенця, пастиря, учня. На основі інтертекстуального аналізу підкреслено зв'язок ранньої американської міфології з біблійними образами. У цьому контексті визначено теоретичні аспекти «слова» як однієї з центральних міфем пуританського дискурсу. Зазначено, що міфологізація «слова» зумовлена пуританською ідеєю творення нової країни за Божим словом. У постмодерному суспільстві міфологізація слова зазнає впливу лінгвістичної філософії.

Підрозділ **1.3. «Міфологія фронтиру в американському суспільстві і літературі»** присвячений аналізу міфології фронтиру, зазначено, що фронтір у його міфологічному значенні виступає продовженням пуританської епопеї на американському континенті, маркує процес відкриття і освоєння нових земель. Встановлено, що основними для даного міфу є образи піонера, ковбоя, фермера, індіанця. У цьому міфологізованому просторі відбувається становлення «американського героя» – сильного духом одинака, який полишає цивілізоване суспільство і вирушає на пошуки себе та нового життя.

Метою підрозділу **1.4. «Американська мрія як міф»** є визначення особливостей американської мрії як міфу, який формувався під впливом різних історичних обставин. Американська мрія є одним із тих національних

міфів, що протягом всього існування спільноти впливала на формування її ідеологічного підґрунтя і багато в чому визначала образ Америки у свідомості самих американців та жителів інших країн світу. У підрозділі окреслено історію виникнення міфу, його інтерпретації в літературі. Звернено увагу на те, що сутність і сучасна багатогранність міфу про «американську мрію» спровоковані змінами у соціальному, політичному і культурному житті американського суспільства. Простежено зв'язок «американської мрії» з художньою літературою. Різні інтерпретації цієї міфологеми у художній літературі засвідчують її невичерпаність. Водночас, у науковій літературі також зберігається інтерес до її ролі і функціонування, що знаходить своє відображення у появі різноманітних теорій про історичну місію Америки.

У другому розділі «**Пуританський міфологічний дискурс у романній творчості П. Остера**» проаналізовано мотив пілігримства, архетип пастиря, топос Міста на пагорбі та Едема. *Підрозділ 2.1. «Мотив пілігримства у романах П. Остера»* окреслює функції та роль образу пілігрима та мотиву мандрів у контексті духовних шукань героїв романів письменника. Часові межі дієгеми у творах «Скляне місто», «Храм місяця», «Левіафан», «Містер Вертіго» обмежені ХХ століттям (зі спорадичними вкрапленнями подій ХІХ ст. – «Храм місяця»), проте нарративні стратегії письменника дають можливість сконструювати багатоплановий часопростір, де переплітаються різні міфологічні та історичні сюжети. На відміну від мандрів, які здійснюються заради тимчасової мети, заради цікавості, пізнання, ознайомлення, пілігримство спричинено онтологічними завданнями – пошуки щасливої долі, нової батьківщини, розв'язання екзистенційних проблем, що постають перед героями романів. Мотив пілігримства як шляху до нової батьківщини трансформується письменником у мотив пошуків справжньої «домівки для душі». П. Остер робить наголос на нескінченності процесу пошуків, кінцева мета часто втрачає сенс або ж відсутня взагалі («Книга ілюзій», «Храм Місяця», «Ніч оракула», «Левіафан»).

У підрозділі 2.2. «**Переосмислення топосів Міста на пагорбі та Едема**» зазначено, що вони є ключовими у романній творчості письменника й апелюють до пуританського комплексу міфів. У романі «Скляне місто» та інших творах «Нью-Йоркської трилогії» письменник бере за основу цілісну концепцію ідеального суспільного устрою за законами Біблії, спільнота якого має єдину Божу мову. Загалом трилогія насичена міфологізованими образами з американської історії часів становлення держави, що підкріплює її історико-міфологічне підґрунтя. Автор об'єднує в ній два міфічні образи – Едем і Вавилонська вежа, де спільним знаменником виступає Америка, й одночасно підкреслює їхню бінарну опозиційність. У романі «Храм місяця» міф про Едем на теренах Нового Світу зазнає реконструкції. У романі «Містер

Вертіго» автор конструює модель американської спільноти, близьку до пуританського ідеалу. Проте в усіх випадках спроби героїв будувати суспільство за міфічними моделями обертаються трагічними наслідками.

Завданням *підрозділу 2.3. «Архетип пастиря у романах П. Остера»* є дослідження міфологічного образу пастиря, який визначає життя соціуму, вказує шляхи до його вдосконалення. Образ пастиря органічно пов'язаний з міфологічною концепцією зведення «Міста на пагорбі». Зазначаючи різних трансформацій, він вплітається у наратив, виконуючи різні актантні ролі. Образ учителя, наставника неодноразово з'являється у романах Пола Остера, однак найбільш цілісно він реалізувався у творі «Містер Вертіго», де функцію наставника виконує не один Майстер, а ціла спільнота, яка докорінно змінює життя героя, його світогляд. Становлення Волтера, головного героя роману, як особистості відбувається на фермі у містечку Сібола, що у Канзасі. Сама ферма є моделлю американського суспільства, яка репрезентує головні культурні конституенти США. Культуру корінного населення північноамериканського континенту представляє Матінка Сіу, з племені Сіу; чорну расу – хлопчик Езоп; емігрантів – угорський єврей Майстер Йегуда. Своєю чергою, Волтер виступає на фермі представником англосаксів. Водночас повернення до пастирської місії у модерні і постмодерні часи попри значні досягнення завершується трагічно, виглядає як донкіхотство та засвідчує своє безсилля перед життєвими обставинами.

Автор розглядає складні взаємини особистості із соціумом. Головний наголос він робить на розбіжностях мрії пуритан із реаліями сучасного світу. Міфологічна модель держави, омріяної пуританами, піддається критиці й деконструюванню, Новий Ханаан перетворюється на Новий Вавилон.

У третьому розділі **«Міфологізація слова у романах П. Остера»** досліджено логоцентричний дискурс романістики П. Остера.

У *підрозділі 3.1. «Лінгвістична філософія і пуританський концепт слова»* з'ясовано особливості міфологізації слова в романах П. Остера. Показано, що письменник вибудовує свою концепцію про вирішальну роль слова у пізнанні світу на перетині пуританської традиції і постмодерністських філософських новацій. Пізнання передбачає точне визначення смислу і сенсу речей, явищ, надання їм відповідних назв і в такому разі підлягає правилам лінгвістики. Вплив філософії лінгвістичного аналізу, в першу чергу, Л. Вітгенштейна, знаходить свій прояв у творах письменника через його звернення до теорії «мови-гри». Водночас персонажі його романів виступають як продовжувачі давньої пуританської традиції вербального засвідчення і передання свого внутрішнього досвіду. У творах письменника реалізується архетип пуританського ставлення до слова як ключового елементу пізнання і самопізнання, вдосконалення особистості та суспільства.

Аналіз художніх рефлексій П. Остера навколо ролі слова у пізнанні і перетворенні дійсності має важливе значення для розуміння міфологічних засад сучасної американської нації, для з'ясування питання про те, наскільки пуританський логоцентричний дискурс впливає на внутрішній світ сучасного американця.

Національна літературна спадщина Америки набуває самостійного значення і здатна визначати долю героїв, їх внутрішній духовний досвід.

У підрозділі 3.2. *«Слово і письменництво в романах П. Остера»* показано, що у першій книзі «Нью-Йоркської трилогії» («Скляне місто») йдеться про лінгвістичну проблему в її пуританському варіанті: роль слова в історичній долі Америки. У наступних книгах, «Зачинена кімната» і «Примари», ця проблема постає у психолінгвістичному ракурсі: персонажі намагаються за допомогою слова досягнути сутність речей, дати їм точне визначення й у такий спосіб упорядкувати навколишній світ, змінити своє життя. Їхнє звернення до письменництва, прагнення у такий спосіб подолати час, залишити себе у пам'яті людей, запобігти свого зникнення мають генетичний зв'язок з часами формування американської нації. Перші поселенці жили в умовах надзвичайних ризиків, внаслідок яких вони могли загинути, зникнути. Така ж доля могла спіткати створене ними. За таких умов слово було одним із надійних засобів залишити про себе не тільки пам'ять, але й свою правду. Слово має самостійну силу і здатне продовжити справу в майбутньому. У творах письменника слово, в першу чергу, письмове, набуває рис самостійного феномену, який визначає долю персонажів, характер соціальних і культурних явищ. У такий спосіб відбувається міфологізація ролі слова у його функції однієї зі складових національної специфіки американського соціуму.

У підрозділі 3.3. *«Проблема пізнання і дієвості слова»* проаналізовано одну із центральних проблем творів П. Остера: що є правильним – створення єдиної мови, яка б привела до гармонії усі речі, чи співіснування і діалог різних мов в межах однієї нації? Звернення до цієї проблематики зумовлено особливостями розвитку сучасного американського суспільства, дискусією навколо мультикультурності та «плавильного тигля». Герої романів П. Остера впевнені в тому, що сказані або написані ними слова і світ міцно пов'язані між собою. Втілення в життя сюжетів, розповідей, історій, з якими знайомляться персонажі романів, спричинене силою слова. За «фатальними» випадковостями, що змінюють життя героїв, простежується певна закономірність – більшість персонажів здійснюють радикальні вчинки під впливом певного твору мистецтва (книги, картини, кінофільму). Отже, значну роль у моделюванні світу письменником відіграють явища інтертекстуальності та інтермедіальності.

У своїх «лінгвістичних» вправах і пізнанні того, що відбувається навколо них і з ними, персонажі романів П. Остера, по суті, слідуєть теорії Ж. Дерріда, яка відкидає безпосередній очевидний смисл заради проникнення у приховані й невидимі ідеї, думки, наміри автора тексту. Такий метод деконструкції відкриває можливості вільних прочитань, які не мають меж. Персонажі постійно відчують, що реальність не піддається точному визначенню, а виступає у вигляді нових міфічних картин. Розчаровані старими міфами, які перетворились на утопію, вони намагаються уникнути нової міфотворчості, однак потрапляють у пастку чергових міфів. Спроби професора Стілмана, одного з героїв роману «Скляне місто», знайти істинну, єдину «Божу мову» спричинені його задумом змінити світ і досягти світової гармонії. У цьому випадку слово виступає як інструмент спокутування гріха, засіб подолання відхилення суспільства від істинного шляху, початкового задуму перших поселенців. У романах П. Остера відбувається трансформація пуританської віри в слово. Воно втрачає своє значення як засіб глобального перетворення світу на сакральні-біблійні засадах і морального самовиховання. Однак герої романів намагаються пізнавати й осягати світ за допомогою слова, що вказує на генетичний зв'язок із давньою традицією.

У підрозділі 3.4. *«Інтермедіальність та екфррастичність романів П.Остера: візуальність культури США VS логоцентризм»* проаналізовано, яким чином у творах П. Остера пуритансько-лінгвістична концепція ролі слова і словесної творчості в американській історії проходить «випробування» візуальними образами. Персонажі його творів прагнуть передати словами побачене, дати йому точне визначення. Відтак у центрі уваги постає проблема слова і зображення, слова і візуального ряду: детективи мають точно зафіксувати побачене; Стілман намагається за зовнішніми ознаками осягнути сутність Нью-Йорка; сліпий Еффінг наймає Марка Фогга для того, щоб той словами точно і детально описував побачене. Розв'язання цієї «лінгвістичної» проблеми, здатності слова точно передавати сутність побаченого, у П. Остера набуває загальнонаціонального виміру. Письменник дає широку картину розвитку образотворчого мистецтва Америки. Міф про творення Америки словом не спростовується, а доповнюється ще одним міфом: Америка – країна видовищ, кіно, телебачення, бейсболу.

Отже, в історико-культурному континуумі, який вибудовує П. Остер, на перших етапах розвитку Америки ключовим було слово. У XIX ст. воно межує з живописом, наступне століття починається із німого кіно, яке згодом поєднується зі словом. Надалі, у постмодерному мистецтві втрачається межа між словом і візуальним супроводом. Усі названі етапи взаємодії слова і образу є чітко окресленими, межі кожного із них визначені. Така панорама

розвитку американської культури включає класичну літературу, живопис, німе кіно і постмодерне концептуальне мистецтво. Однак зі зміною візуальних засобів наскрізним у мистецтві залишається слово, яке сформувало національне ество Америки, ментальність народу.

У четвертому розділі «Міф про американську мрію в творчості П. Остера» проаналізовано роль цього міфу у формуванні національного американського характеру, визначенні життєвих орієнтирів і цінностей суспільства крізь призму письменницької оптики.

У підрозділі 4.1. «Фронтір як «кузня» американського характеру в романах П. Остера» схарактеризовано комплекс уявлень про особливості американського характеру. Поєднання його з американською мрією пов'язано з тим, що досягнення і реалізація фундаментальних національних орієнтирів, цілей і завдань потребують відповідної особистості, національного героя. П. Остер у своїх романах активно підтримує міф про формування американського характеру в процесі заселення і освоєння Нового Світу. Письменник створює образи людей з надзвичайними можливостям, людей, які виконують функції пастирів, пророків, намагаються перетворити світ відповідно до своїх задумів та переконань. Вони здатні на відчайдушні, несподівані вчинки, ризикують собою, мають сміливість почати нове життя. Одинаки часів класичного фронтиру виступали як герої-індивідуалісти, що готові були освоювати нові землі, бути лідерами і пастирями інших. Натомість постмодерні герої шукають усамітнення, свідомо створюють атмосферу самотності, ізольованості заради самореалізації, творчості. Така поведінка має на меті пошук і реалізацію свого Я, своєї особистості.

У романах П. Остера «героїчне» бачення національної ідентичності, пов'язане з темами боротьби, цивілізаційних зусиль на фронтірі, фактично, зникає, деконструюється. Однак, зміни, навіть радикальні, у свідомості сучасних американців залишаються в межах міфологеми фронтиру. Поведінка героїв Остера підтверджує спостереження Е. Сміта про те, що самі зміни, ніби передбачені означенням національної ідентичності, не виходять за межі, визначені культурою і традиціями конкретної нації та її особистою спадщиною.

У підрозділі 4.2 «Міфологічні джерела образу гангстера у романах П. Остера» простежено, яким чином американська мрія постає соціокультурним фреймом, який загалом визначає поведінку членів національної спільноти й характер нації. У романній творчості П. Остера міфологічний образ гангстера знаходить втілення у контексті різних історичних епох, що дозволяє говорити про своєрідне художнє дослідження автором даної теми. Він розглядає різні грані й іпостасі злочинців, які за різних часів намагаються втілити у життя свою «американську мрію». Так, у

романі «Храм Місяця» письменник висвітлює завершальний етап існування фронтиру як кордону між дикістю і цивілізацією, а, точніше, добу постфронтиру на західних землях США – перші десятиліття ХХ століття. Пустинні землі Заходу стають місцем, де один із головних героїв, Еффінг, під тиском подій перетворився із художника, шукача пригод, на вбивцю та грабіжника, а згодом – на успішного бізнесмена. Образ гангстера виступає втіленням американської мрії у її спотвореному вигляді. Особистість реалізує свої прагнення до успіху, багатства, втрачаючи при цьому моральні принципи, визначені пуританськими ідеалами. На основі аналізу романів П. Остера «Храм місяця», «Містер Вертіго» доведено, що автор вбачає витoki гангстеризму у фронтірі. В процесі урбанізації гангстеризм стає елементом міської субкультури Америки. Якості людини фронтиру – сміливість, відчайдушність, наявність волі, здатність до виживання присутні і в образі гангстера. Однак у процесі боротьби за виживання, відвоювання свого місця у суспільстві відбувається втрата духовної складової американської мрії. Образ гангстера в творах П. Остера показує глибоку розбіжність між пуританським міфом і реальністю. Більшість героїв П. Остера, які пройшли шлях до американської мрії, виглядають духовно спустошеними, що відповідає традиціям літератури США (Т. Драйзер, О'Генрі, Ф. С. Фіцджеральд та ін.). Розчарування однобічністю матеріальних статків, пошуки шляхів духовного піднесення і успіху посилюють проблему індивідуальних пошуків сенсу життя.

Підрозділ 4.3. «Міфема свободи» присвячено з'ясуванню міфологічного концепту американської свободи як складової американської мрії у романах П. Остера. Критичне осмислення таких проблем, як вибір, право на власну позицію, на свій життєвий шлях на тлі сучасної історії США належать до центральних тем творів письменника. Перетворення свободи на фантом, на державний символ, яким спекулює влада, стає можливим внаслідок прагнення суспільства підкорити особистість своїм канонам і стандартам. У романах П. Остера міф про американську мрію живить суспільство, визначає вектор його розвитку, формує ментальну мапу окремої людини. В той же час суспільство стає силою, що перешкоджає реалізації мети. П. Остер акцентує увагу на драматичних конфліктах людини і соціуму з його офіційними інституціями, між індивідуальними прагненнями і нормативними вимогами, часто застарілими, між матеріальними і духовними запитами людини.

У підрозділі *4.4 «Функціонування міфу про американську мрію в контексті мультикультурності та глобалізації»* розглянуто ставлення Остера до функціонування цього міфу в умовах глобалізації, утвердження мультикультурності американського суспільства, співіснування національної та глобальної культур.

У романній творчості П. Остера доволі виразно простежується критичне ставлення до глобалізації і до ідеї «плавильного тигля». У міфі про американську мрію успішність людини пов'язується із технічним прогресом, який забезпечить комфортні умови життя, відкриє нові можливості для розвитку. Технічний прогрес виступав також як важливий елемент «плавильного тигля», в якому різні культури, носіями яких були іммігранти, зливались у єдину національну культуру американської спільноти. Однак у той час, коли глобалізаційні процеси вийшли за національні межі, у США посилюється мультикультурність суспільства, збереження і співіснування в ньому різних етносів зі своїми звичаями, традиціями. У романах письменника національні міфи, які є виразниками колективної пам'яті певної спільноти, не можуть бути штучно засвоєні представниками інших національних груп. Спроби героїв приєднатися до тієї чи тієї культурної традиції та стерти ознаки власної ідентичності виглядають штучно та піддаються висміюванню.

ВИСНОВКИ

У романній творчості П. Остера національна міфологія виступає як одна із ключових форм цілісного сприйняття Америки, її історії та національної ідентичності в умовах глобалізаційних процесів і постмодерністського світогляду.

Національна свідомість американської спільноти визначається наявністю стрижневих міфологічних комплексів, які складають основу культури суспільства, визначають вектори його розвитку. До таких комплексів належать пуританський міф про виникнення та історичну місію держави, міфи про фронтір та американську мрію. Значною мірою вони визначають міфологічну матрицю романів П. Остера. Міфологічний колаж, своєрідна гра з різними міфологічними комплексами в його романах обумовлені різноплановим функціональним навантаженням, прагненням автора до осмислення проблем сучасності, перегляду і переоцінки фундаментальних цінностей американської нації в умовах глобалізації, зміни культурної парадигми від ідеї плавильного тигля до мультикультуралізму.

У центрі міфологічного дискурсу письменника домінує тема відступу американського суспільства від первісного значення національної міфології, від сформульованих в ній базових концептів, ідеальних моделей та цінностей.

За допомогою широкого спектру образів, фреймів пуританського міфологічного дискурсу письменник реконструює національний міфологічний образ пілігрима та мотив мандрів, сюжети про пошуки пуританами своєї землі обітованої у сучасних реаліях. Посилаючись на цю міфологічну матрицю, письменник підкреслює беззмістовність і відсутність мети мандрів головних героїв своїх романів в сучасних умовах, втрату ними

орієнтирів, визначених пуританською міфологією. У такий спосіб він наголошує на найбільш болючих проблемах сьогодення – самотності, розгубленості та відчуженості. У цьому контексті міфологічна модель держави реконструюється, і автор пропонує критичний погляд на усталені цінності.

Письменник звертається до пуританського міфологічного комплексу та використовує міфеми «Міста на пагорбі», «Нового Едему», «Нового Єрусалиму» й моделює різні, близькі до пуританських прагнень, спільноти в нових історичних умовах. Герої його романів намагаються слідувати міфологічним концептам шляхом їхнього нового прочитання та інтерпретацій, часто своєрідних, прагнуть до перетворення дійсності. Відчуваючи різкий контраст між міфологією і реальністю, між задумом перших поселенців й сучасною американською спільнотою, герої романів не поривають з утопією, а творять нову.

П. Остер використовує такі архетипи, притаманні пуританському дискурсові, як пастир, вчитель, наставник. Міфологічний образ пастиря реалізується в образі Майстра («Містер Вертіго»), якого письменник наділяє і суто національними характеристиками. Образ Майстра лише вказує на велику місію Американського народу, однак саме поєднання різних культурних комплексів, які представлені різними етнічними групами, створює повну картину суспільства Сполучених Штатів. Образ мультикультурної комуні у романі є алюзією на сучасне американське суспільство, і водночас відсилає до пуританської традиції. Деконструкція пуританської міфології та переосмислення її елементів, допомагає авторові зацентрувати увагу на внутрішній суперечності сучасної Америки, на примарності та ілюзорності її ідеалів.

Одне з центральних місць в романах П. Остера посідає логоцентрична проблематика, яка виступає в контексті дискусії навколо «плавильного тигля» і мультикультурності сучасного американського суспільства. «Лінгвістичні вправи» персонажів романів П. Остера (письменництво, ведення щоденників, з'ясування смислу і значення слів та понять, спроби віднайти прамову, звернення до філософсько-лінгвістичних трактатів) мають чітко визначене національне забарвлення. Міф про те, що Америка була створена силою пуритансько-біблійного слова, яке завжди визначало бачення її майбутнього, має значний вплив на світобачення і поведінку героїв його творів.

Пуританський логоцентричний дискурс творення реальності письменник поєднує з ідеями сучасної лінгвістичної філософії, постмодерним ставленням до слова як до визначального структурного чинника в житті суспільства. Більшість героїв його романів діють в умовах десакралізованого слова й не переймаються високими пуританськими завданнями, однак вони

намагаються за його допомогою знайти первинний смисл речей, виявити їхнє значення і надати сенс своєму буттю.

Важливою рисою романів П. Остера є інтермедіальність та екфрастичність. Персонажі його творів тяжіють до поєднання слова з візуальними засобами передачі смислу речей. Письменник створює масштабну панораму розвитку американської культури, яка охоплює класичну літературу, живопис, німе кіно і постмодерне концептуальне мистецтво. Однак зі зміною візуальних засобів наскрізним у мистецтві залишається слово, яке сформувало національне єство Америки, ментальність народу.

У власній версії міфу про американську мрію П. Остер в концентрованій формі прагне показати не лише ідеали американського суспільства, а й шляхи їхнього досягнення. Такий прийом дає можливість у гострій формі наголосити на конфліктах особистості з офіційним суспільством, його інституціями та ідеалами. В романах письменника національна мрія нерозривно пов'язана з історичним корінням формування американського характеру в процесі освоєння фронтиру, одного із джерел американської національної історії і міфології. У сучасному світі з лінійно-просторового (завоювання Заходу) він трансформується на уявні кордони між людьми, етнічними і соціальними групами всередині цивілізованого світу, між світом мегаполісу і природнім ландшафтом, між індивідуумом і суспільством, між окремими особистостями. З осередку героїчного індивідуалізму він перетворюється на локус відчуження, дисбалансів у координатах цивілізованого простору.

Американська мрія стає матрицею, на базі якої діють герої. В той же час, в романах П. Остера персонажі, які прагнуть досягти своєї «американської мрії», керуються різними етичними дороговказами в межах концепту успіху. Часто кордони між героями та антигероями розмиті. Самі персонажі зазнають трансформацій, їхні життєві орієнтири не є статичними, а уявлення про «мрію» постійно змінюється.

У центрі дисгармонії є конфлікт особистості та офіційного соціуму, який культивує ідеї щастя, свободи, віри в майбутнє. Однак культові елементи міфу (свобода, демократія) внаслідок спекуляцій ними стають мертвими, перетворюються на симулякри, а національні ідеали суперечать реаліям життя.

Розчарування в ідеалах, дисгармонія між особистими життєвими орієнтирами і офіційними цінностями створюють підстави для деконструкції міфів. Однак попри скептичне і критичне ставлення до них у романах П. Остера, вони залишаються дієвими, такими, що продовжують бути важливими чинниками ідентифікації національної спільноти.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Основні положення дисертації викладено у таких фахових виданнях:

1. Дятлова Т. Міфологічний хронотоп фронтиру в подорожах героїв в романі Пола Остера «Містер Вертіго» / Т. Дятлова // Сучасні літературознавчі студії: Зб. наукових праць. – К. : Видавничий центр КНЛУ, 2009. – Вип. 6. Подорож як літературознавча та культурологічна проблема. – С. 70–77.
2. Шебуренкова Т. Специфіка функціонування пуританського комплексу міфів у романі Пола Остера «Скляне місто» / Т. Шебуренкова // Вісник Харківського національного університету імені В. Каразіна. – Харків, 2010. – № 910. – Серія Філологія. – Вип. 60. – Частина II. – С. 192–196.
3. Шебуренкова Т. Функціонування національної міфології у контексті глобалізації (на матеріалах роману Пола Остера «Ніч Оракула» / Т. Шебуренкова // Літературознавчі обрії. Праці молодих учених. Інститут літератури ім. Т. Шевченка НАН України. – 2010. – Вип. 16. – С. 67–72.
4. Шебуренкова Т. В. Концепт свободи як один із компонентів міфу про американську мрію у романі Пола Остера «Левіафан» / Т. В. Шебуренкова // Наукові праці : Науково-методичний журнал. – Серія Філологія. Літературознавство. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2010. – Т. 141. – Вип. 128. – С. 116–119.
5. Шебуренкова Т. В. Концепт слова в романах Пола Остера / Т. В. Шебуренкова // Вестник Брянского государственного университета. – 2013. – № 2. – История. Право. Литературоведение. Языкознание. – Брянск: РИО БГУ, 2013. – С. 265 – 268.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

1. Дятлова Т. В. Роль міфологічного хронотопу у сучасній американській літературі (на прикладі творчості П. Остера) / Т. В. Дятлова // Мовна освіта в контексті діалогу культур. – Міжвузівська науково-практична конференція молодих науковців (Чернігів, 13 квітня 2007р.) – Чернігів : Віт-сервіс, 2007. – С. 6–7.
2. Шебуренкова Т. В. Фронтир як «кузня» американського характеру у романах П. Остера «Містер Вертіго» та «Храм Місяця» / Т. В. Шебуренкова // Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство. Частина 2. – II Міжнародна науково-практична конференція (15 травня 2015 року, м. Львів), – Львів: Центр американських студій ФМВ ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – С. 823-831
3. Шебуренкова Т. В. Лінгвістична філософія і пуританський концепт слова у романній творчості Пола Остера / Т. В. Шебуренкова // Суспільні науки: історія, сучасність, майбутнє. Міжнародна науково-практична конференція. – Київ, 2015. – С. 88–92.

Анотація

Шебуренкова Т. В. Поетика національного міфу в романній творчості Пола Остера. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.01.04 – література зарубіжних країн. – Чорноморський державний університет ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2016.

Дисертацію присвячено дослідженню маловивченої в українському і зарубіжному літературознавстві проблеми міфопоетики американського письменника Пола Остера. На основі аналізу романістики письменника («Нью-йоркська трилогія», «Храм Місяця», «Левіафан», «Містер Вертіго», «Книга ілюзій», «Ніч Оракула») з'ясувано характер міфологічної складової його творчості як цілісної системи сприйняття Америки, її національної ідентичності в умовах глобалізаційних процесів і постмодерністського світогляду. Визначено історико-теоретичні та культурологічні засади і складові національної міфології США. Проаналізовано пуританський міфічний дискурс (пілігримство, архетип пастиря, топос Міста на пагорбі та Едема) у романній творчості П. Остера. Встановлено особливості логоцентричного концепту національної міфології у романах письменника. Доведено, що логоцентрична проблематика в романах письменника виступає в контексті дискусії навколо «плавильного тигля» і мультикультурності сучасного американського суспільства. Міф про те, що Америка була створена силою пуритансько-біблійного слова, яке визначало бачення її майбутнього, має значний вплив на світобачення і поведінку героїв його творів.

З'ясовано специфіку інтерпретації міфу про «американську мрію» в романах П. Остера. Показано, що розчарування в ідеалах, дисгармонія між особистими життєвими орієнтирами і офіційними цінностями створюють підстави для деконструкції міфів, скептичного й навіть ворожого ставлення до національної міфології.

Ключові слова: міф, міфологія, міфопоетика, американська література, пуританізм, фронтір, «американська мрія».

Аннотация

Шебуренкова Т. В. Поэтика национального мифа в романном творчестве Пола Остера. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук по специальности 10.01.04 – литература зарубежных стран. – Черноморский государственный университет им. Петра Могилы. – Николаев, 2016.

Диссертация посвящена исследованию малоизученной в украинском и зарубежном литературоведении проблемы мифопоэтики американского писателя Пола Остера. На основе анализа романистики писателя («Нью-йоркская трилогия», «Храм Луны», «Левиафан», «Мистер Вертиго», «Книга

Иллюзий», «Ночь Оракула») выяснен характер мифологической составляющей его творчества как целостной системы восприятия Америки, ее национальной идентичности в условиях глобализационных процессов и постмодернистского мировоззрения. Определены историко-теоретические и культурологические основы национальной мифологии США. Проанализированы пуританский мифический дискурс (пилигримство, архетип пастыря, топос Города на холме, Эдема) в романном творчестве П. Остера. Установлены особенности логоцентрического концепта в романах писателя. Доказано, что логоцентрическая проблематика в романах писателя выступает в контексте дискуссии вокруг «плавильного тигля» и мультикультурности современного американского общества. Выяснена специфика интерпретации мифа об «американской мечте» в его романах. Показано, что разочарование в идеалах, дисгармония между личными жизненными ориентирами и официальными ценностями создают основания для скептического и даже враждебного отношения к национальной мифологии.

Ключевые слова: миф, мифология, мифопоэтика, американская литература, пуританизм, фронтир, «американская мечта».

Summary

Sheburenkova T. V. Poetics of National Myth in Paul Auster's novels. – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Philology, Specialty 10.01.04 – Literature of Foreign Countries. – Petro Mohyla Black Sea State University. – Mykolaiv, 2016.

The thesis sets out to explore the poetics of myth developed in the novels by the American author Paul Auster and understudied in Ukrainian and foreign literary scholarship. The analysis of Auster's novels (primarily, *The New-York Trilogy*, *Leviathan*, *Moon Palace*, *Mr. Vertigo*, *Oracle Night* and *The Book of Illusions*) has made it possible to identify the mythological component in his works as a comprehensive system of perceiving America and its national identity under globalization and postmodernism. Historical, theoretical, and cultural fundamentals of American national mythology have been specified.

The thesis discusses Puritan mythological discourse (pilgrimage, the pastor/good shepherd archetype, the topoi of the City on the Hill and Eden) in Auster's novels. It is demonstrated that his characters are trying to follow mythological concepts by their rereading and reinterpretations to modify the reality. Being aware of the striking contrast between myth and reality, between the first settlers' intents and present-day American community, the characters do not break away from Utopia, but attempt to create a new one. In this manner the writer stresses the connection between the American myth of origins, its historical mission

and reality. The pastor-teacher character is singled out as one of the principal Puritan archetypes actualized by Auster. On the basis of Puritan mythological discourse the author reconstructs the national mythic Pilgrim image, as well as the motif of wandering, namely, the plots centering on Puritans' quest for Promised Land in contemporary setting. In contrast to it, the writer emphasizes lack of sense and purpose in his characters' wanderings, their loss of guidelines and purpose established by Puritan myth. Thus he accentuates the most painful problems of our time – loneliness and confusion, individuals' complicated relations with society.

Specific features of mythological logocentric concept's presentation in Auster's novels are examined as well. The author shows that logocentric problems in the novels under consideration are treated within the framework of the discussion centering on melting pot and multiculturalism in the American society of today. In Auster's novels the word (the written word, first of all) acquires the status of an autonomous entity determining the characters' fates, as well as the nature of socio-cultural developments. The myth of America as created by the power of Puritan-Biblical word prophesying its future has a considerable impact upon the characters' world view and behaviors. They are trying to establish correspondence between words and things and by doing so to appropriate and alter the reality. Instead, they are constantly reminded of the fact that words which had previously defined human actions, under changed conditions prove inadequate for the cognition of reality.

The thesis elucidates the ways the «American dream» mythologem is interpreted in Auster's novels. The American dream is inextricably linked there to historical roots of shaping American character in the process of westward movement with frontier as one of the sources for American national history and mythology. In the modern world it is transformed from a linear-spatial entity into virtual frontiers between individuals, ethnic and social groups within civilizations, and the world of megalopolices and natural environment. In the process of negotiating borders, appropriating and domesticating space human character is fostered, resulting in individuals capable of self-shaping, and of setting and accomplishing real-life goals. The American Dream is positioned as a matrix within which characters function. Various kinds of characters motivated by this mythologem towards achieving success are driven by different mental guidelines. Alongside with the characters achieving their goal through morally acceptable strategies, there are also gangsters neglecting all moral laws and norms. The former version turns out transient terminating in failure and frustration.

Disillusionment about ideals, lack of harmony between individual life objectives and official values provide the basis for deconstructing myths, for cultivating skeptical and even hostile attitude towards national mythology.

Key words: myth, mythology, poetics, American literature, Puritanism, frontier, «the American dream».

Підписано до друку 12.04.2016 р. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк на різнографі.
Ум. друк. арк. 1,16. Обл.-вид. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Зам. № 631.

Віддруковано ФОП Лозовий В.М.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 3759 від 14 квітня 2010 р.

14027, м. Чернігів, вул. Станіславського, 40
Тел. (0462) 972-661
www.lozovoy-books.cn.ua

